

Yttrande: Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner. Delrapport 2 från 2015 års betaltjänstutredning (Fi 2015:02)

Finansförbundet tycker att utredaren gjort ett gediget arbete med att belysa olika frågeställningar kring tillgången till betalkonto med grundläggande funktioner. Ett område av stort intresse för Finansförbundet och som pekas ut som problematiskt är tillgången på kontanttjänster. I utredningens direktiv har frågan om vilka lagstiftningsåtgärder som behöver vidtas för att möjliggöra insättning och uttag av kontanter på betalkonto tagits upp särskilt. Både användningen av kontanter och bankernas hantering av kontanter minskar i snabb takt. Avvecklingen av kontanthanteringen medför problem för vissa grupper och i vissa begränsade geografiska områden. Finansförbundet är mycket nöjda med utredarens bedömning att de lagstiftningsåtgärder som skulle kunna komma i fråga för att tillgodose det kvarvarande behovet av kontanter inte står i proportion till problemens omfattning. Att bankerna ska tvingas hantera kontanter för att beviljas oktroy är, främst av arbetsmiljöskäl, ingen bra lösning anser Finansförbundet. Vi har dock förståelse för att man måste hitta möjligheter för de människor som av olika anledningar inte kan betala med kort.

Finansförbundet vill på sikt ha ett kontantfritt samhälle. Ett viktigt skäl för detta är att minimera risken för rån. För Finansförbundet är det en självklarhet att ingen ska behöva vara rädd för att bli rånad på jobbet.

Ett rån är en mycket traumatisk upplevelse och en grov kränkning mot den som utsätts. Rånet drabbar dessutom många fler än dem som är med om själva händelsen, dvs. även familj, vänner och kollegor påverkas negativt. Undersökningar visar att rån ger upphov till en rad skador och negativa effekter. Exempel på negativa hälsoeffekter inkluderar: högt blodtryck, magsår, personlighetsförändringar och ökad risk för ångest. Arbetsmiljön är därför huvudskälet till att Finansförbundet vill ersätta kontanter med andra betalsätt.

Kontanterna bidrar även till andra samhällsproblem. Kontanter används i stor utsträckning i den svarta ekonomin och en stor del av kontanterna i Sverige

återfinns inom den kriminella sektorn. Enligt Riksbankens beräkningar är så många som två av tre kontanta kronor svarta eller kriminella.

Till detta kommer att kontanthantering är en kostsam process för samhället. Fysisk hantering av kontanter, som att distribuera och förvara sedlar och mynt, är dyrt och dessutom inverkar transporterna negativt på miljön. Kortbetalningar kräver ingen fysisk hantering, men ger i gengäld upphov till kostnader för t.ex. IT-infrastruktur. Riksbanken uppskattade de samhällsekonomiska kostnaderna för kontanthantering år 2009 till 8,6 miljarder kronor, vilket ger en genomsnittlig kostnad per kontantbetalning på 8,30 kronor. De samhällsekonomiska kostnaderna för betalningar med bank- och kreditkort uppgick till nästan 6 miljarder kronor respektive 2,8 miljarder kronor samma år. Den samhällsekonomiska genomsnittliga kostnaden för en bankkortsbetalning var därmed knappt 4,50 kronor och för en kreditkortsbetalning 11,70 kronor.

Kontantanvändning innebär en risk för individen, eftersom det är svårt att få ersättning för kontanter som stjäls eller på annat sätt kommer bort.

Flera banker inför i snabb takt kontantfria bankkontor. Detta ger en säkrare arbetsmiljö för de anställda. Det är dock viktigt att vara medveten om att denna utveckling samtidigt på kort sikt kan medföra oönskade konsekvenser i form av ökad arbetsbelastning samt klagomål och hot från kunder. Genom exempelvis förebyggande arbetsmiljöarbete och information kan dessa risker förebyggas.

FINANSFÖRBUNDET

Ulrika Boëthius
Förbundsordförande
070-413 41 01

Marie Löök Birgersson
Föredragande